

Research Paper

A Comparative Examination of the Adverse Effects of Climate Change Mismanagement on Crime Rates in International Documents and the Islamic Republic of Iran

Ali Pakfetrat ^{a*}, Mohammad Javad Fathi ^b, Shahram Ebrahimi ^c, Mohammad Hossein Zarei ^d

^a. PhD student in criminal law and criminology, University of Tehran, Ares International Campus

^b. Associate Professor of Criminal Law and Criminology, Faculty of Law and Political Science, Farabi Campus, University of Tehran

^c. Associate Professor of Criminal Law and Criminology, Faculty of Law and Political Science, Shiraz University

^d. Assistant Professor of Criminal Law and Criminology, Farabi Campus, University of Tehran

ARTICLE INFO

Keywords:

Climate Change Management, United Nations, Iran, Environmental Crimes, Cognitive Crime

ABSTRACT

Climate change, particularly in developing countries, has caused significant population migration from arid regions to semi-arid and temperate areas over the past few decades. This has created a conducive environment for various types of crimes and human rights violations. Various reports, including the Intergovernmental Panel on Climate Change's report, have called on policymakers at domestic levels to manage climate change in a way that limits global temperature increases to less than 1.5 degrees Celsius by 2030. The management of climate change and its impact on reducing crime becomes more apparent when we recognize that inadequate climate change management has adverse economic, social, and security effects. The primary question addressed in this study is how climate change management affects crime rates at the levels of the United Nations and the Islamic Republic of Iran. The results of this research indicate that at the United Nations level, climate change management is being pursued through an emphasis on restorative justice and the sharing of responsibilities in the field of preventing and combating climate change-affected crimes. In contrast, at the level of the Islamic Republic of Iran, specific and necessary management in this area is not evident.

Citation: Pakfetrat, A., fathi, M. J., ebrahimi, S., & zarei, M. H. (2023). A comparative study of the impact of climate change mismanagement on committing crimes at the level of international documents and the Islamic Republic of Iran. *Geography (Regional Planning)*, 13(50),245-257

 <http://doi.org/10.22034/jgeoq.2023.367246.3916>

* . Corresponding author (Email: alipakfetrat1221@gmail.com)

Copyright © 2023 The Authors. Published by Qeshm Institute. This is an open access article under the CC BY license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Extended Abstract

Introduction

The influence of climate change on crime commission has been substantiated in various studies, including within the United States. Climate change has led to 35,000 homicides, 216,000 cases of sexual assault, 1.6 million instances of violence, 409,000 armed robberies, 3.1 million ordinary thefts, and 1.4 million car thefts. Other studies have indicated a direct correlation between climate change and the rise in violent crimes in the United States. In fact, the United States was expected to witness an increase of 3.2 million violent crimes between 2020 and 2099 due to climate change. As for the comparative analysis of climate change management and its impact on crime commission in the legal systems of Iran and international legal documents, no research has been undertaken to date. The majority of existing works in this domain have concentrated on alternative aspects of climate change. This study, utilizing a descriptive-analytical approach, seeks to address the question of what influence climate change management has on crime commission, from the perspectives of the legal systems in Iran and the United Nations.

Methodology

The present research is fundamental in terms of its objective, descriptive in terms of its inference method, and qualitative in terms of the nature of the data. Data collection in this study is library-based. It involves referring to the most significant and reputable research publications on the research topic and proceeds to elucidate and analyze the legal aspects regarding climate change and its impact on crime in the legal systems of Iran and international legal documents.

Results and discussion

The United Nations Human Rights Committee describes the right to life as a 'fundamental' right. Climate change directly threatens the realization of this right. The various and evident effects of climate change pose a direct and indirect threat to human life. The IPCC has firmly predicted

increased mortality due to heatwaves, wildfires, hurricanes, floods, and droughts, as well as an increase in water and food-related diseases. For example, the IPCC attributed the Western European heatwave in 2003 to climate-related factors and human influences, which led to the deaths of over 15,000 people in France over three weeks in August 2003. Instances of wildfires resulting from climate change were also due to long-term droughts and high temperatures. According to the IPCC report, the Black Saturday bushfires in Victoria, Australia, resulted in the deaths of 173 people due to burns and injuries. The Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR) concluded that the visible and foreseeable effects of climate change will fundamentally impact the realization of the right to life. The OHCHR also noted that climate change will affect the right to life equally through increased hunger and malnutrition and their related adverse effects. Furthermore, it will disproportionately affect the enjoyment of the right to life in developing countries.

Conclusion

World leaders have approved a goal to achieve net-zero carbon emissions by 2050 in order to prevent the release of greenhouse gases and their entry into the atmosphere as much as possible. Adaptation to climate change and mitigation are two fundamental approaches in addressing the climate change phenomenon. These two approaches and related strategies should be combined with comprehensive perspectives. The emission of greenhouse gases resulting from human activities such as agriculture, industry, and services plays an essential role in sustainable development, environmental preservation, and a green economy. Agriculture contributes approximately 14% to greenhouse gas emissions. Therefore, sufficient attention and necessary investments are crucial for climate change mitigation in the agricultural and food production sectors. Appropriate and

proactive activities for climate change mitigation in agriculture and food security include reducing carbon dioxide, methane, nitrogen oxide emissions, and carbon sequestration in the soil. These components can be manifested in land use sectors and activities such as plant cover management and land preparation, water management policies in agriculture, conservation agriculture, and returning plant residues to the soil, as well as land drainage. Regarding climate change mitigation, green economy, and environmental aspects, relatively satisfactory attention has been paid in upper-level laws and documents such as the country's Fifth and Sixth Development Plans. However, the degree of plan implementation and performance evaluation in these areas requires further investigation. The inclusion of Iran in the Paris Agreement, a protocol for reducing

greenhouse gas emissions, is a challenging issue. Despite the government and the Islamic Consultative Assembly's general agreement on the matter, the issue has not yet received final approval in Iran.

Keywords: Climate Change Management, United Nations, Iran, Environmental Crimes, Cognitive Crime

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

Authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work declaration of competing interest none.

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

بررسی تطبیقی تأثیر سوء مدیریت تغییرات اقلیمی بر ارتکاب جرایم در سطح اسناد بین المللی و جمهوری اسلامی ایران

علی پاک فطرت^{۱*}، محمد جواد فتحی^۲، شهرام ابراهیمی^۳، محمد حسین زارعی^۴

۱. دانشجوی دکتری حقوق جزا و جرم شناسی دانشگاه تهران، پردیس بین المللی ارس

۲. دانشیار حقوق جزا و جرم شناسی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، پردیس فارابی، دانشگاه تهران

۳. دانشیار حقوق جزا و جرم شناسی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه شیراز

۴. استادیار حقوق جزا و جرم شناسی، پردیس فارابی، دانشگاه تهران

چکیده

اطلاعات مقاله

واژگان کلیدی:

مدیریت تغییرات اقلیمی، سازمان

ملل متحد، ایران، جرایم محیط

زیستی، جرم شناختی

تغییرات اقلیمی به ویژه در کشورهای در حال توسعه، در طول چند دهه گذشته موجب شده است که جمعیت‌های گسترده‌ای از افراد از ناحیه خشک به سمت نواحی نیمه خشک و معتدل مهاجرت کنند و همین موضوع زمینه ارتکاب انواع جرایم و نقض حقوق بشر را فراهم ساخته است. این در حالی است که در گزارش‌های مختلف از جمله گزارش هیات بین دولتی تغییر اقلیم، از سیاست‌گذاران و تصمیم‌گیران در سطوح داخلی درخواست شده بود تا به نحوی تغییرات اقلیمی مدیریت نمایند که دمای هوا تا کمتر از ۱.۵ درجه تا سال ۲۰۳۰ افزایش پیدا کند. مدیریت تغییرات اقلیمی و تأثیر آن بر کاهش ارتکاب جرایم زمانی محسوس‌تر می‌گردد که دانسته شود که عدم مدیریت تغییرات اقلیمی دارای آثار سوء اقتصادی، اجتماعی و امنیتی است. سوال اصلی که در این تحقیق مدنظر است، آن می‌باشد که مدیریت تغییرات اقلیمی چه تأثیراتی بر ارتکاب جرایم در سطح سازمان ملل متحد و جمهوری اسلامی ایران دارد؟ نتیجه‌ای که از این تحقیق اخذ شده است، این می‌باشد که مدیریت تغییرات اقلیمی در سطح سازمان ملل متحد از طریق تأکید بر عدالت ترمیمی و تسهیم مسئولیت‌ها در حوزه پیشگیری و مبارزه با ارتکاب جرایم متاثر از تغییرات اقلیمی، درصد عملکرد می‌باشد در حالی که در سطح جمهوری اسلامی، مدیریت خاص و بایسته‌ای در این حوزه دیده نمی‌شود.

استناد: پاک فطرت، علی، فتحی، محمد جواد، ابراهیمی، شهرام، و زارعی، محمد حسین. (۱۴۰۲). بررسی تطبیقی تأثیر سوء مدیریت تغییرات اقلیمی بر ارتکاب جرایم در سطح اسناد بین المللی و جمهوری اسلامی ایران. فصلنامه جغرافیا (برنامه ریزی منطقه ای)، ۳(۵۰)، ۲۴۵-۲۵۷.

 <http://doi.org/10.22034/jgeoq.2023.367246.3916>

مقدمه

تاثیر تغییرات آب و هوایی بر ارتکاب جرم، امری است که در تحقیقات مختلف اثبات شده است از جمله رانسون در مقاله‌ای تحت عنوان (جرم، آب و هوا و تغییرات اقلیمی) که با مطالعه بر روی حدود ۳۰۰۰ نفر از اتباع ایالات متحده آمریکا در بین سال‌های ۱۹۶۰ تا ۲۰۰۹ میلادی انجام داده است، به این نتیجه رسیده است که ایالات متحده آمریکا به طور مستقیم تحت تاثیر تغییرات اقلیمی در معرض ۳۵۰۰۰ مورد قتل، ۲۱۶ هزار مورد تجاوز جنسی، ۱۶ میلیون تعرض، ۴۰۹ هزار سرقت مسلحانه، ۳۰۱ میلیون سرقت عادی و ۱۰۴ میلیون مورد سرقت خودرو در طول سال‌های مورد مطالعه بوده است. (Ranson, 2007:34) این موضوع در مطالعات دیگری به اثبات رسیده است از جمله هارپ و کارناسکوس (۲۰۲۰) در مطالعه‌ای تحت عنوان (هشدار جهانی به افزایش جرم خشن در ایالات متحده آمریکا) به این نتیجه رسیده‌اند که بین تغییرات اقلیمی و افزایش جرایم خشن در ایالات متحده آمریکا ارتباط مستقیمی وجود دارد به نحوی که ایالات متحده آمریکا بایستی در بین سال‌های ۲۰۲۰ تا ۲۰۹۹ میلادی، انتظار افزایش جرایم خشن به میزان ۳۰۲ میلیون مورد را به دلیل تغییرات اقلیمی انتظار داشته باشد (Harp and Karnauskas, 2009:38).

در ارتباط با بررسی تطبیقی مدیریت تغییرات اقلیمی و تاثیر آن بر ارتکاب جرم در نظام حقوقی ایران و اسناد حقوقی بین المللی، تاکنون تحقیقی صورت نگرفته است و عمده اثری نیز که در این حوزه به رشته تحریر درآمده‌اند ناظر بر تغییرات اقلیمی از جنبه‌های دیگر بوده است. این تحقیق با روش توصیفی - تحلیلی به دنبال پاسخ به این سوال است که تاثیر مدیریت تغییرات اقلیمی بر ارتکاب جرایم از منظر نظام حقوقی ایران و سازمان ملل متحد چیست؟ فرضیه اولیه که در پاسخ به این سوال می‌توان ارائه داد، آن است که مبنای مدیریت تغییرات اقلیمی در سیاست جنایی سازمان ملل متحد در پیشگیری و مبارزه با جرایم متأثر از تغییرات اقلیمی، عدالت ترمیمی بوده است در حالی که مبنای خاصی در مدیریت تغییرات اقلیمی در سیاست جنایی ایران در زمینه پیشگیری و مبارزه با جرایم متأثر از تغییرات اقلیمی دیده نمی‌شود.

تعریف مدیریت تغییرات اقلیمی

مدیریت تغییرات اقلیمی، به طور کلی به چهار دسته کلی تقسیم می‌شوند: ۱. کاهش - تلاش برای کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای. ۲. سازگاری - افزایش ظرفیت جامعه برای مقابله با تغییرات آب و هوایی. ۳. مهندسی زمین یا مهندسی آب و هوا - دستکاری عمدی و اضافی سیستم زمین که برای مقابله با حداقل برخی از اثرات انتشار گازهای گلخانه‌ای در نظر گرفته شده است. و ۴. توسعه مدیریت دانش بنیان و تلاش برای یادگیری و درک بیشتر در مورد سیستم آب و هوا، که می‌تواند به حمایت از مدیریت ریسک فعال کمک کند. (Costas, 2010:69) مساله مدیریت تغییرات اقلیمی در اسناد حقوقی بین المللی نیز مورد توجه قرار گرفته است برای نمونه توافقنامه پاریس، مولفه‌های مدیریت تغییرات اقلیمی در زمینه کاهش دما را به این صورت بیان می‌نماید که دولت‌های عضو بایستی فعالیت‌های صنعتی صنایع خود را به نحوی مدیریت نمایند که دمای جهانی نسبت به سطوح قبل از صنعتی شدن، کمتر از ۲ درجه سانتیگراد افزایش یابد و این اقدامات بایستی استمرار داشته باشد و تا نهایتاً ۱.۵ درجه سانتیگراد به صورت حداکثر، دمای هوا افزایش دهد. تغییر اقلیم (Climate change) به تغییر در توزیع آماری الگوهای اقلیمی یا آب و هوایی گفته می‌شود که برای یک دوره طولانی دوام می‌آورد و بنابر تعریف کنوانسیون چارچوب تغییر اقلیمی سازمان ملل متحد (UNFCCC)، تغییر اقلیم به واقع تغییرات آب و هوایی می‌باشد که به طور مستقیم یا غیر مستقیم با فعالیت‌های انسانی نسبت داشته و ساختار اتمسفر زمین را در سراسر جهان تغییر می‌دهد.

پیش‌تر هیات بین دولتی تغییر اقلیم (IPCC) در گزارشی هشدارآمیز در مورد اثرهای گرم شدن زمین، از سیاستگذاران و تصمیم سازان خواسته بود تا اقدام‌های مناسب و فوری جهت حفظ دمای جهان در سطحی کمتر از ۱.۵ درجه سانتیگراد تا سال ۲۰۳۰ در دستور کار قرار دهند.

دکترین ناظر بر مدیریت تغییرات اقلیمی و ارتباط آن با ارتکاب جرم

ارزیابی تاثیرات اقلیمی بر روی ارتکاب جرایم در قالب یک مکتب تحت عنوان مکتب جغرافیایی جرم که از سال ۱۸۳۰ میلادی به وجود آمده است، شروع شده است. پایه گذاران این مکتب، کنله بلژیکی و گری فرانسوی بوده اند. (رضایی و دیگران، ۱۳۹۱:۶۵) اهمیت مدیریت تغییرات اقلیمی و تاثیرگذاری آن بر ارتکاب جرایم زمانی پراهمیت تر شد که مشخص شد که برخی از تغییرات زیست محیطی دارای آثاری فراسرزمینی است و بنابراین صرفاً یک قلمروی خاص را تحت تاثیر خود قرار نمی دهد بلکه همزمان چند قلمروی سرزمینی را تحت الشعاع قرار می دهد. از این رو، این بحث مطرح گردید که در صورتی که تغییرات محیط زیستی از جمله تغییرات اقلیمی دارای شعاع تاثیرگذاری فراسرزمینی باشند و به صورت عامدانه ارتکاب یافته باشند مانند احداث سدها، بایستی آن را به عنوان جرایم فراملی در نظر گرفت و در کنار سایر جرایم فراملی از جمله قاچاق مواد مخدر، تروریسم و قاچاق انسان قرار داد. (برنا و دیگران، ۱۳۹۴:۱۰۲)

در هر صورت، تاکید بر تاثیر اقلیم بر ارتکاب جرم به طور عمده از دهه هشتاد میلادی توسط علمای علمای اجتماعی مطرح گردید و پیش از آن، علت نپرداختن عمده به ارتباط میان این دو مولفه به افراط و تفریط جبرگرایان در چنین مطالعاتی مربوط می شود. با این حال، تفاوتی که امروزه در مورد تاثیر اقلیم بر ارتکاب جرم می گردد، تاثیرات غیرمستقیم است و نه تاثیرات مستقیم به طوریکه مطالعات مختلف نشان از آن دارد که بین آب و هوا و ارتکاب جرایم، رابطه علیت است. (رضوی فرد و صفائی آتشیگانه، ۱۴۰۰:۶۶) یکی از مکانیسم ها نشان می دهد که دماهای گرم تر مستقیماً از طریق «پاسخ روان شناختی یا فیزیولوژیکی» یا «از طریق فشار یا عوامل استرس زای منجر به جرم» در افراد پرخاشگری ایجاد می کند. یعنی دمای گرم باعث ایجاد نوعی ناراحتی می شود که ممکن است باعث شود افراد رفتار پرخاشگرانه ای داشته باشند در اینجا سایر عوامل استرس زا مرتبط با تغییرات آب و هوایی مانند سیل، طوفان، خشکسالی، آتش سوزی جنگل ها، خاموشی، افزایش سطح دریا، کمبود غذا و آب شیرین، افزایش بالقوه فقر و نابرابری اقتصادی، و مهاجرت اجباری را شامل می شود. . اگنیو (۲۰۱۲)، اضافه کرد که فشارهای ناشی از آب و هوا ممکن است از طریق خودکنترلی پایین باعث افزایش جرم شود، و خاطرنشان کرد که افرادی که خودکنترلی پایینی دارند ممکن است بیشتر مستعد ابتلا به فشارهای مرتبط با آب و هوا باشند و احتمال جرم و جنایت را در میان برخی افراد افزایش دهد. این مکانیسم بر مبنای فرضیه تغییرات اقلیمی معطوف به رفتارهای فردی است، و بنابراین شامل مطالعاتی است که بر اشکال مختلف شاخص های خشونت آمیز متمرکز است که از رانندگی تهاجمی تا رفتار تلافی جویانه توسط ورزشکاران ورزشی در مواقعی که می توان گرما را در اطراف افراد در روزهای گرم یا در آزمایشگاه اندازه گیری کرد، متمرکز است. (Kenrick و MacFarlane، ۱۹۸۶) دریافتند که افراد در هوای گرم تر به احتمال زیاد به طور قاطعانه بوق ماشین خود را بوق می زنند. لاریک و همکاران (۲۰۱۱) نشان داد که پرتاب کننده های حرفه ای بیسبال در ایالات متحده به احتمال زیاد در روزهای گرم به طور هدفمند با توپ به ضربات ضربه وارد می کنند. اثر ضربه به زمین مخصوصاً زمانی که هم تیمی های پرتاب کننده قبلاً در اوایل بازی توسط یک زمین پرتاب شده توسط تیم حریف مورد اصابت قرار می گرفتند. بنابراین، مطالعه لاریک و همکاران. نشان می دهد که درجه حرارت بالا به ویژه برای مهار کمتر در برابر خشونت تلافی جویانه مهم است. همین نوع اثرات گرمایی و تمایل به خشونت تلافی جویانه در ورزش های دیگر مانند فوتبال آمریکایی یافت شده است و بنابراین به نظر می رسد در تنظیمات و شرایط مختلف قابل تعمیم باشد. (Totajada، ۲۰۱۶:۴۶)

مبنای نظری تحقیق

مدیریت تغییرات اقلیمی بر مبنای نظریه عدالت ترمیمی مطرح شده است. با توجه به آن که در دو تا سه دهه گذشته به واسطه افزایش جمعیت جهانی و بالتبع آن ایران و افزایش و رشد نیازهای انسانی، بشر به سمت تخریب محیط زیست از طریق به ویژه افزایش انتشار گازهای گلخانه ای اقدام نمود؛ لذا بیم آن می رود که محیط زیست در آینده ای نه چندان دور ما به عنوان یک افسانه و توهم درآید. توسعه نامناسب امکانات در سطوح دولت های توسعه یافته و در حال توسعه، شکاف طبقاتی، افزایش فقر و عدم وجود سرمایه گذاری های مناسب در سطح کشورهای مزبور موجود شده است که عملاً تخریب محیط زیست در کشورهای در حال توسعه به میزان بیشتری نسبت به کشورهای توسعه یافته صورت پذیرد. این مساله

در کشور ما ابعاد تازه تری به خود گرفته است به گونه ای که در سایه ی قوانین متعدد و پراکنده ی بسیار که نهاد واحد متولی قانونی برای رسیدگی به وضعیت محیط زیست را در دسترس قرار می دهد، گسترش وضعیت های نا به هنجار محیط زیستی هم چون افزایش برداشت ها از سفره های آب های زیرزمینی و خشک شدن بسیاری از رودخانه ها و تالاب ها و دریاچه های ایران، هم چنین افزایش منشاء داخلی ریزگردها در چند سال گذشته نسبت به منشاء خارجی آن وعدم اطلاعات عمومی صحیح و کامل در جهت حفاظت از محیط زیست مجموعاً، فضایی را فراهم آورده که در نتیجه ی عدم مراقبت، نمی توانیم یک محیط زیست سالم، کامل و انسانی را انتظار داشته باشیم. در این بین، مفهومی تحت عنوان عدالت توزیعی به وجود آمده است که هم چنان که در ادامه گفته خواهد شد، در سطح بین المللی بار اصلی آن بر دوش دولت های توسعه یافته و در سطوح داخلی، بار اصلی آن بر دوش دولت ها سنگینی می نماید.

تغییرات اقلیمی در جهان از زمان صنعتی شدن کشورهای بزرگ در جهان آغاز شد. از همان دوره تا الان بسیاری از زیستگاه های طبیعی دچار برخی تغییرات شدند. به عنوان مثال، دیواره مرجانی واقع در استرالیا، از سال ۱۹۹۵ تا به الان به دلیل گرم شدن دریاها و تغییرات آب و هوایی نیمی از مرجان های خود را از دست داده است. در بسیاری از جنگل های این کشور و همچنین قاره آمریکا، تغییرات آب و هوایی باعث خشک شدن جنگل ها و در نتیجه آتش سوزی های سالیانه آن ها هستیم. در بسیاری از مناطق سردسیر مانند قطب جنوب و قطب شما، سیبری، گازهای گلخانه ای باعث ذوب شدن این مناطق کرده اند و تغییرات بدی را به وجود آورده اند.

زمانی که هوای کره زمین گرم تر شود، حیوانات و باقی موجودات زنده به سختی می توانند آب و غذای مورد نیاز خود را برای ادامه زندگی پیدا کنند. به عنوان مثال فیل ها برای پیدا کردن ۳۰۰ لیتر در آب با مشکل مواجه می شوند. همچنین با آب شدن یخ های قطب های جنوب و قطب شمال، خرس های قطبی ممکن است جان خودشان را از دست دهند. طبق تحقیق دانشمندان در صورت ادامه این شرایط به احتمال زیاد حداقل ۵۵۰ گونه حیوانی در چند سال اخیر ممکن است جان خودشان را از دست دهند. آب و هوای کره زمین به دلیل فعالیت های انسانی در حال نوسان و گرم تر شدن می باشد. اقلیم به میانگین آب و هوا یک مکان در طول یکسال گفته می شود و تغییر اقلیم تغییر در آن شرایط است. این تغییرات ممکن است در بازه های زمانی مختلف تشریح شوند و از چند دهه تا چند میلیون سال قابل اندازه گیری می باشد. معمولاً تغییرات اقلیمی در قسمت های مختلف کره زمین پیامدهایی را از خود به جا می گذارد که در ادامه به بررسی این موارد نیز خواهیم پرداخت.

مفاهیم

دو مفهوم علمی در مطالعه ارتباط میان مدیریت تغییرات اقلیمی و ارتکاب جرایم مهم هستند: هوا و شرایط آب و هوایی. یکی از تمایزات عمده بین هوا و شرایط آب و هوایی زمان است. هوا معمولاً بر اساس شرایط جوی مانند رطوبت، بارش، باد، دما و فشار اتمسفر در یک دوره زمانی کوتاه تعریف می شود، در حالی که شرایط آب و هوا به آن شرایط در یک دوره طولانی، معمولاً حداقل ۳۰ سال اطلاق می شود. بنابراین، یکی (اما قطعاً نه تنها) روشی که آب و هوا را می توان مفهوم سازی کرد، میانگین شرایط جوی در آب و هوا در یک دوره زمانی قابل توجه است. برایسون (۱۹۹۷، ص ۴۵۰) به عنوان مثال اشاره می کند که تعریف قدیمی تری از آب و هوا را به عنوان «سنتز آب و هوا» شناسایی کرده است، و "با مجموعه آماری آب و هوای آن نشان داده شده است با این حال، برایسون استدلال می کند که آب و هوا چیزی فراتر از تجمع آب و هوا است: «وضعیت ترمودینامیکی/هیدرودینامیکی شرایط مرزی جهانی است که آرایه های همزمان الگوهای آب و هوا را تعیین می کند». (علاوه بر این، او بیان می کند که با توجه به این مشاهدات، «تاریخ اقلیم یک سری زمانی ناپایدار است» (Aramesh and Magill, ۲۰۱۷:۲۰)

تمایز بین آب و هوا و اقلیم برای مطالعات جرم شناسی مهم است. به عنوان مثال، اگر جرم شناسان فرضیه گرما را با استفاده از داده های روزانه، هفتگی، ماهانه یا فصلی مطالعه کنند، احتمالاً به جنبه ای از تأثیر آب و هوا بر جنابت علاقه مند

هستند. از طرف دیگر، اگر جرم‌شناسان فرضیه گرما را با استفاده از داده‌های جمع‌آوری شده سالانه در یک دوره زمانی طولانی مطالعه کنند، احتمالاً به چگونگی تأثیر برخی از جنبه‌های اقلیمی بر جنایت علاقه‌مند هستند. برای اطمینان، جرم‌شناسان تغییرات آب و هوا را برای نتیجه‌گیری در مورد تغییرات آب و هوا مورد مطالعه قرار داده‌اند جرم‌شناسان همچنین الگوها و روند رویدادهای آب و هوایی مانند امواج گرما یا انحراف از میانگین آب و هوا (به عنوان مثال، آب و هوا) را هنگام ارزیابی قتل بررسی می‌کنند با این وجود، هوا و شرایط آب و هوا مفاهیم متفاوتی هستند، و ما پیشنهاد می‌کنیم که هر دو نوع داده باید تجزیه و تحلیل شوند تا فرضیه گرما برای درک تأثیر تغییرات آب و هوا بر جنایات خشونت‌آمیز مانند قتل گسترش یابد. مطالعات سالانه سری زمانی فرضیه دما-خشونت در ادبیات جرم‌شناسی بسیار کمتر رایج است، همانطور که در زیر نشان داده خواهد شد، اما آن‌ها پیامدهای مهمی برای مطالعه تغییرات آب و هوا دارند. (Nurse, 2015:113)

رویکردها

رویکرد نظام حقوقی ایران نسبت به مدیریت تغییرات اقلیمی تأثیرگذار بر ارتکاب جرم

زمانی که صحبت از مدیریت تغییرات اقلیمی در نظام‌های حقوقی می‌شود، عمدتاً بایستی به اسناد بالادستی که ناظر بر جنبه‌های مدیریتی است، توجه شود. مهم‌ترین سند در این زمینه، سند چشم‌انداز بیست‌ساله است. با ابلاغ سند چشم‌انداز بیست ساله، مسیر تکامل توسعه در دو دهه آینده کشور ترسیم گردیده است. در همین راستا، اهداف چهار برنامه پنج‌ساله توسعه باید می‌توانست و بتواند ایران را در بیست سال منتهی به ۱۴۰۴ به سر منزل مقصود برساند. (عطافر و دیگران، ۱۳۸۸:۲۲) با توجه به جایگاه کنونی جمهوری اسلامی ایران در منطقه آسیای جنوب غرب، تحقق سند چشم‌انداز افق ۱۴۰۴ خورشیدی مستلزم نگاهی چندجانبه به مقوله مدیریت محیط زیستی و تغییرات اقلیمی است و غفلت از هر یک از جنبه‌های مدیریتی به معنای نادیده گرفتن بخشی از سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی با توجه به واقعیت‌های موجود و در نتیجه توسعه ناپایدار است. (افتخاری و دیگران، ۱۳۹۰:۴۳۷) از این بعد، مدیریت زیست محیطی می‌تواند به عنوان یکی از جلوه‌های بارز امنیت بر مبنای سند افق ۱۴۰۴ تعبیر گردد. همان گونه که از متن سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ برمی آید راهبرد کلان این سند چشم‌انداز در بهبود عملکرد سازمان‌های دولتی در راستای دست یازیدن به تعاملی است که در عین حفظ شاخصه تعامل برای منافع جمهوری اسلامی ایران سازنده و مفید است. در شرایطی که چشم‌انداز بیست‌ساله مسیر کلی و جهت‌گیری کلان کشور تا سال ۱۴۰۴ در چارچوب برنامه توسعه برون‌گرا و مبتنی بر راهبرد ارزیابی سازنده و موثر در ساختار تشکیل اداری تعیین نموده است، ضرورت طراحی و تدوین یک برنامه منسجم با رویکرد توسعه و تغییر در راستای تحقق اهداف سند چشم‌انداز بیست‌ساله کشور بیش از پیش احساس می‌گردد. این ضرورت از آنجا ناشی می‌شود که توسعه و بهبود ساختار اداری باید در هماهنگی کامل با سند چشم‌انداز بوده و به صورت گام به گام و مرحله به مرحله با چشم‌انداز این مسیر بیست‌ساله را تا سال ۱۴۰۴ طی کرده و نقش و وظیفه خود را در قبال اهداف تعیین شده در این سند در راستای تأمین منافع ملی و تحقق توسعه کشور انجام دهد. (فیروزآبادی، ۱۳۸۷:۷)

بهره برداری نادرست از زمین سبب تغییرات اقلیمی زیادی شده است. از بین بردن جنگل‌ها و پوشش‌های گیاهی برای کشاورزی و شهرسازی یکی از علت‌هایی است که سبب شده دمای کره زمین تغییرات بسیار زیادی را در سال‌های گذشته داشته باشد. همچنین روش‌های نادرست کشاورزی و بهره برداری بیش از حد از آب‌های زیرزمینی در یک مکان خاص، سبب بروز بسیاری از این تغییرات و مشکلات زیاد در اکوسیستم یک منطقه می‌شود و به مرور زمان پوشش گیاهی و جانوری منطقه رو به نابودی قرار می‌گیرد.

توجه به مقوله مدیریت تغییرات اقلیمی در سند چشم‌انداز ۱۴۰۴، نشان دیگری از اولویت بخشی نظام قانون‌گذاری و حقوقی کشور به موضوع محیط زیست می‌باشد. سند چشم‌انداز آمیزه‌ای از داورهای مبتنی بر اندولوژی‌های نظام و واقعیت‌های اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و محیط زیستی جامعه است که تهیه و تنظیم آن، از آن رو که پیش بینی و

ترسیم روندهای ممکن و مطلوب آتی را میسر می‌سازد، می‌تواند به اتخاذ مواضع و تعیین شیوه‌های برخورد با حوادث و اتفاقات، کمک شایانی نموده و بهره برداری درست و بهینه از منابع و فرصت‌ها را امکان‌پذیر نماید. اهمیت محیط زیست در این سند در قالب ((بهره مندی از محیط زیست مطلوب)) برای جامعه ایرانی درج شده است. با توجه به اهداف دیگر سند مانند توسعه اقتصادی، ارتقای فرهنگ و اخلاق و... می‌توان رویکرد ایجاد تناسب میان نهادهای اجتماعی، اقتصادی و تعادل بوم شناختی را از این چشم‌انداز استنتاج نمود. بدیهی است دستیابی به اهداف محیط زیستی چشم‌انداز نیازمند برنامه ریزی هدفمند و اجرای دقیق آن طی سال‌های باقی مانده است. (شمس دولت آبادی و دیگران، ۱۳۹۶:۱۶۶)

رویکرد اسناد بین‌المللی نسبت به جرایم متاثر از تغییرات اقلیمی

در اسناد بین‌المللی برای نخستین بار، توجه دولت‌ها به مدیریت تغییرات اقلیمی به حدود یک قرن پیش از تشدید دغدغه‌های بین‌المللی ناظر بر این تغییرات و در سایه دکترینی تحت دکترین هارمون جلب شد. دکترین هارمون که به سال ۱۸۹۵ میلادی بازمی‌گردد که در آن دادستان وقت کل ایالات متحده، جودسون هارمون در پاسخ به اعتراض مکزیک به انحراف آب از رودخانه ریو گرانده، اظهار نمود: ((قواعد، اصول و سوابق حقوق بین‌الملل هیچ مسئولیت یا تعهدی را بر ایالات متحده قرار نمی‌دهد)) به تدریج به عنوان دکترین قایل به تعهدات مطلق دولت‌ها در زمینه مدیریت حفاظت از محیط زیست مورد پذیرش قرار گرفت. علاوه بر این، بر اساس دکترین هارمون، یک دولت علی‌رغم تفوق سرزمینی‌اش مجاز نیست تا شرایط طبیعی قلمروی خودش را به گونه‌ای تغییر دهد که شرایط طبیعی سرزمین دول همسایه‌اش را دچار دگرگونی سازد به عبارت دیگر، بر اساس دکترین هارمون، یک دولت نه تنها در قبال مدیریت حفاظت از محیط زیست و تغییرات اقلیمی در قلمروی سرزمینی خود دارای تکلیف است بلکه در مقابل هرگونه مدیریت سوئی که موجب تسری تغییرات اقلیمی از قلمروی سرزمینی‌اش به تغییرات اقلیمی در سایر کشورها نیز شود، دارای تکلیف است. در قضایای متعددی در نزد نهادهای داوری و قضایی بین‌المللی بر دکترین هارمون در زمینه مدیریت محیط زیستی و مبارزه با تغییرات اقلیمی تاکید شده است از جمله در قضیه‌ی جزیره پالماس (ایالات متحده آمریکا در برابر هلند)، قاضی هوبر اظهار داشت: ((حاکمیت سرزمینی شامل حق انحصاری به ایفای وظایف یک دولت می‌باشد. این حق، یک تکلیف تبعی را در بردارد: تعهد به حفاظت از حقوق سایر دولت‌ها در درون سرزمین)) قضیه‌ی معروف کانال کورفو بین آلبانی و بریتانیا نیز از تاکید این مطلب مصون نماند. دیوان بین‌المللی دادگستری در رای مشورتی ۱۹۹۶ خود راجع به قانونی بودن تهدید یا استفاده از سلاح‌های هسته‌ای تاکید نمود: ((وجود تعهدات عمومی دولت‌ها مبنی بر تضمین این امر که فعالیت‌ها در صلاحیت و کنترلشان می‌بایستی به محیط زیست سایر دولت‌ها یا مناطق فراتر از کنترل ملی احترام بگذارد، اکنون بخشی از کالبد حقوق بین‌الملل در ارتباط با محیط زیست می‌باشد)) این موضوع در اصل دوم اعلامیه ریو ۱۹۹۲ مورد تاکید قرار گرفت: ((دولت‌ها بر اساس منشور ملل متحد و اصول حقوق بین‌الملل، به تبع سیاست‌های زیست محیطی و توسعه‌ای‌شان از حق حاکمیتی به بهره برداری از منابعشان و مسئولیت تضمین این امر که فعالیت‌ها در صلاحیت یا کنترلشان به محیط زیست سایر کشورها یا مناطقی فراتر از محدودیت‌های صلاحیت ملی و سلامت اینای بشر از جمله نسل‌های زاده نشده، آسیب وارد نمی‌کند؛ برخوردارند))

توجه سازمان ملل متحد به مدیریت تغییرات اقلیمی به طور عمده پس از این که این تغییرات به عنوان تحولاتی علیه صلح و امنیت بین‌المللی تلقی شده بود، به صورت برجسته مطرح شد. در سال‌های اخیر، مذاکرات قانونی و سیاسی مفصلی با تاکید بر موضوع عدالت و ابعاد حقوق بشر در رابطه با تغییرات آب و هوا انجام گرفته است. گزارش اخیر کارگروه اجلاس بین‌الدول تغییرات آب و هوا IPCC در ماه مارس ۲۰۱۴ بر این موضوع تاکید داشت که تأثیرات فراوان و غیر متناسب تغییرات آب و هوا بر اکثر جمعیت آسیب‌پذیر جهان خواهد بود. و نابرابری اجتماعی - اقتصادی موجود را تشدید خواهد کرد. (Stefanescu and Vica, ۲۰۱۲) معاهده‌های بین‌المللی حقوق بشر به طور خاص حول تعهدات دولت برای حمایت از حقوق افراد شکل می‌گیرند و صرفاً محدود به افراد قلمرو همان دولت می‌باشند. تغییرات آب و هوا یک

موضوع جهانی و متاثر از عوامل جهانی است، و چالش‌های خاصی را در مقابل سیستم پیشین حقوق بشر بار می‌آورد. در مورد اقامه دعوی - چه از طریق دادگاه و یا چه از طریق هیئت‌های غیر قضایی - در موارد نقض حقوق بشر متاثر از تغییرات آب و هوا، آلودگی اسکوتر گزارشگر ویژه سازمان ملل متحد در مورد حق غذا این نظر را مطرح می‌کند:

«حیطه وسیعی برای دادگاه‌های حقوق بشر و هیئت‌های غیر قضایی مرتبط با حقوق بشر جهت پرداختن به موضوع تغییرات آب و هوا به عنوان یک تهدید فوری برای حقوق بشر وجود دارد، بنابراین چنین هیئت‌های می‌توانند سیاست‌های دولت را برای انجام اموری به کار بگیرند که به صورت مبهم یا نامشخص بودند. معدن کاری، سوخت فسیلی، قطع درختان جنگل، اختلال در انباشتگاه‌های کربن و تحلیل اقیانوس‌ها فعالیت‌هایی هستند که در رابطه با اصول حقوق بشر می‌توانند متوقف گردند. گروه‌های مرتبط با حقوق بشر می‌توانند، و باید این نقش واکنش دهنده را به طور رو به رشدی در سطح محلی به منظور دفع حجم بالای فعالیت‌های ناقض حقوق بشر و تشدید کننده آثار تغییرات آب و هوا ایفا کنند.» (Stefanescu and Vica, ۲۰۱۲).

در سال‌های اخیر در بسیاری از کشورها دعاوی مرتبط با آب و هوا و مبتنی بر عدالت شتاب زیادی به خود گرفته‌اند این دعاوی عمدتاً بر اساس دکترین اعتماد عمومی طرح می‌شوند و بیانگر این موضوع هستند که یکی از مهمترین و اساسی‌ترین اهداف دولت‌ها محافظت از منابع طبیعی بنیادی برای ادامه حیات و رفاه شهروندانشان می‌باشد. (Phelan, ۲۰۱۵)

مصادیق تاثیرگذاری مدیریت تغییرات اقلیمی بر ارتکاب جرایم در اسناد بین المللی

بر اساس داده‌های علم پزشکی، افزایش دما می‌تواند دارای تاثیراتی بر روی دستگاه عصبی، دستگاه گردش خون، دستگاه تنفسی، دستگاه گفتاری و... باشد. بیشترین تاثیر تغییرات اقلیمی بر روی ارتکاب جرم در زمینه جرایم خشن است و به طور کلی جرایم علیه اشخاص، بیشترین تاثیرپذیری را از تغییرات اقلیمی می‌پذیرد. با این حال، تاثیرات اقلیم بر روی ارتکاب جرم محدود به این موضوع نشده بلکه سرد شدن هوا نیز می‌تواند منتهی به افزایش برخی از جرایم شود چه آنکه در برخی مطالعات نشان داده شده است که میزان وقوع سرقت در فصل زمستان که سرمای هوا موجود است، بیشتر شده است. (کریمی، ۲۰۱۳:۱۳۹۹)

مدیریت تغییرات اقلیمی از آن رو در کاهش ارتکاب جرایم مهم‌تر در نظر گرفته می‌شود که امروزه تغییرات اقلیمی دارای تاثیرات فراسرزمینی بوده و بر لایه‌های مختلف اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و محیطی تاثیرگذار بوده است. تغییرات اقلیمی به ویژه در منطقه جنوب غرب آسیا و شمال آفریقا دارای آثار سوء از جمله رقابت بر سر منابع محلی، ناامنی معیشت و مهاجرت، بی‌ثباتی ناشی از افزایش مواد غذایی، عدم مدیریت منابع آب فراسرزمینی و افزایش سطح آب و تخریب ساحل بوده است. به طور کلی مبنای اصلی نظری سازمان ملل متحد در زمینه مدیریت تغییرات اقلیمی اثرگذار بر ارتکاب جرایم، حکمرانی مطلوب است بدین معنا که به چه صورت می‌توان برای دستیابی به اهداف محیط زیست پایدار، نیازهای محلی، منطقه‌ای و ملی را در یک راستا قرار داد.

حق حیات

کمیت حقوق بشر سازمان ملل متحد حق زندگی را به عنوان «یک حق عالی» توصیف می‌کند. تغییرات آب و هوا به صورت مستقیم تحقق حق زندگی افراد را با تهدید مواجه می‌سازد. تاثیرات متنوع بر جسته و مشهودی از تغییرات آب و هوا به صورت مستقیم و غیر مستقیم زندگی بشر را تهدید می‌کند. IPCC با قاطعیت افزایش مرگ و میر ناشی از امواج گرمایی، حریق، طوفان‌ها، سیل و خشکسالی و همچنین افزایش در بیماری‌های مربوط به آب و غذا را پیش بینی کرد. به طور مثال IPCC موج گرمایی اروپای غربی در سال ۲۰۰۳ را منتسب به تغییرات آب و هوایی وابسته به عوامل انسانی دانست که باعث مرگ و میر بیش از ۱۵۰۰۰ نفر در فرانسه در طی ۳ هفته در اگوست ۲۰۰۳ شد. نمونه‌های حریق ایجاد شده ناشی از تغییرات آب و هوا نیز به علت خشکسالی بلند مدت و دمای بالا بودند، بر اساس گزارش IPCC آتش سوزی جنگل ویکتوریا در استرالیا در «شنبه سیاه» منجر به مرگ ۱۷۳ نفر به خاطر سوختگی و جراحات گردید. دفتر کمیسر

عالی حقوق بشر (OHCHR) اینطور نتیجه گیری کرد که تأثیرات مشهود و قابل پیش بینی تغییرات آب و هوا به طور اساسی، بر تحقق حق زندگی افراد تأثیر خواهد گذاشت. هم چنین (OHCHR) اظهار کرد، تغییرات آب و هوا به طور یکسان حق زندگی را از طریق افزایش گرسنگی و سوء تغذیه و آثار مخرب مربوطه تحت تأثیر قرار خواهد داد، همچنین به طور غیر متناسبی برخورداری از حق زندگی در کشورهای در حال توسعه را نیز متأثر خواهد کرد. (Chapman, ۲۰۰۲)

حق بر سلامتی و دسترسی به بهداشت

در تمامی فرهنگ‌ها سلامتی دارای یک ارزش ذاتی می‌باشد که اهمیت ویژه آن در سر تا سر جهان شناخته شده می‌باشد این ارزش در شناخت موضوع سلامتی به عنوان یکی از موارد حقوق بشر بازتاب پیدا می‌کند. در سال ۱۹۴۶، مقدمه اساسنامه سازمان سلامت جهانی برخورداری از بالاترین استاندارد ممکن سلامتی را به عنوان حقوق اولیه و اساسی هر انسان، صرف نظر از تمایز نژادی، مذهب، اعتقادات سیاسی، و شرایط اقتصادی اجتماعی معرفی کرد. (Stefanescu and Vica, ۲۰۱۲).

برای تحقق حق بر سلامتی دولت باید اطمینان حاصل کند که الزامات مربوط به سلامتی در همه اشکال (مادی، اقتصادی، به صورت اطلاعات رسمی، و بدون هیچ گونه تبعیضی)، موجود و قابل دسترسی همگان باشند، هم چنین به لحاظ فرهنگی و اجتماعی قابل قبول و دارای سطح کیفی مناسب باشند. (Chapman, ۲۰۰۲)

تأثیر تغییر آب و هوا سلامت بشر به صورت مستقیم و غیرمستقیم بسیار مهم می‌باشد و به نحو غیرمتناسبی زندگی و سلامت کودکان، افراد جوان و مسن را تحت تأثیر قرار خواهد داد. با توجه به گستردگی تأثیرات تغییرات آب و هوا بر سلامت افراد، IPCC تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم آن را بر سلامتی افراد این گونه عنوان می‌کند: به صورت مستقیم، گرم شدن کره زمین توالی پدیده‌های متأثر از تغییرات آب و هوا را افزایش می‌دهد که منجر به افزایش تعداد افراد مبتلا به بیماری‌های مربوط به سلامت عمومی، معلولیت، و مرگ و میر ناشی از امواج گرمایی (هلاکت بواسطه گرما و گرم‌زدگی)، سیلاب‌ها (مجروحیت‌ها و غرق شدگی)، طوفان‌ها (مجروحیت‌ها)، خشکسالی و حریق می‌شود. به صورت غیر مستقیم، تغییرات آب و هوا نیز تأثیرات فراوانی را بر سلامت افراد هم از طریق اکوسیستم و هم از طریق فعالیت‌های انسانی خواهد گذاشت. افزایش دما و تغییر در الگوهای بارش مناطق قابل سکونت حشرات را تغییر خواهد داد و منجر به شیوع مالاریا و تب دنگی خواهد شد. و اینطور پیش بینی می‌شود که بیماری‌های مرتبط با آب با افزایش دما و افزایش بارش بالاتر رود، به طور خاص، IPCC این طور پیش بینی کرد که بیماری اسهال که به شدت زندگی کودکان را به مخاطره می‌اندازد، در کشورهای در حال توسعه افزایش پیدا خواهد کرد. بیماری‌های تنفسی و قلبی عروقی ناشی از آلودگی هوا یا دود ناشی از آتش سوزی‌ها رو به افزایش است. برآوردهای دیگر نشان می‌دهند که تغییرات آب و هوا بر سلامت جسمی و ذهنی افراد بواسطه فعالیت‌های انسانی، مانند افزایش تضادها و تعارض‌ها، درگیری‌های شغلی، و سوء تغذیه تأثیر خواهد گذاشت. تغییرات آب و هوا استانداردهای تحقق حق بر سلامتی را تهدید می‌کند. (Stefanescu and Vica, ۲۰۱۲).

حق دسترسی به آب و غذا

آب یک عنصر اساسی برای زندگی بشر است. عدم وجود آب قابل شرب به طور مستقیم منجر به ابتلاع به بیماری‌ها و امراض و مرگ می‌شود حق بشر برای دسترسی به آب و بهداشت به حقی قطعی است و در سطح جهانی نیز در سال ۲۰۱۰ توسط مجمع عمومی سازمان ملل متحد به رسمیت شناخته شده است حق به دسترسی به آب و بهداشت بدین معنی است که هر کسی بدون هیچ تبعیضی حق دسترسی به آب و بهداشت را دارد بنحوی که به لحاظ اجتماعی و فرهنگی قابل قبول و به لحاظ فیزیکی در دسترس افراد باشد و بدون هیچ تبعیضی نیز فراهم آید.

تغییرات آب و هوا به شدت تحقق حق دسترسی به آب و بهداشت را تهدید می‌کند. این تغییرات تأثیرات فراوانی را بر سیستم‌های هیدرولوژیکی دارد که کمیت و کیفیت آن و امنیت تسهیلات بهداشتی را تحت تأثیر قرار می‌دهد، داشته است. (Stefanescu and Vica, ۲۰۱۲) پیامدهای پیش بینی شده از تغییرات آب و هوا در این رابطه شامل جریان‌های

ناشی از ذوب شدن برف و یخ، تغییر در میزان بارش، خشکسالی، سیلاب می‌باشند و تخریب ساختارهای مرتبط با آب و بهداشت بواسطه پدیده‌های غیرطبیعی مرتبط با آب و هوا به دسترسی مناسب به آب سالم تاثیر می‌گذارد. پیش بینی می‌شود که تغییر الگوی بارش در برخی مناطق جغرافیایی و افزایش و تواتر آن تاثیرات عکس بر کیفیت آب‌های جاری و زیر زمینی داشته باشد و منجر به آلودگی منابع آب و هم چنین افزایش احتمالی خطر بیماری‌های قابل انتقال از طریق آب شود، بر خلاف این در برخی نقاط جغرافیایی دیگر خشکسالی فزاینده به طور مستقیم دسترسی به آب سالم را تحت تاثیر قرار خواهد داد. قطعا در اثر تغییر آب و هوا تاثیرات معکوس و معنا داری در نقاط مختلف جغرافیایی بر تحقق حق دسترسی به آب و بهداشت را شاهد خواهیم بود. (Chapman, ۲۰۰۲)

حق غذا

حق دسترسی به غذای مناسب در ماده ۱۱ میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بیان شده است که موید این مطلب است که «حق همه افراد برای داشتن استاندارد مناسب زندگی برای خانواده‌هایشان دسترسی به غذای مناسب می‌باشد»، «حق اولیه و اساسی هر فرد رهایی از گرسنگی می‌باشد». بنابراین دولت‌ها موظف به اقدام در رابطه با افراد محروم از غذای مناسب، و حصول اطمینان از دسترسی آن‌ها به غذای کافی می‌باشند.

به عقیده‌ی الیوردی اسکوتر، گزارشگر ویژه سازمان ملل متحد؛ «تغییرات آب و هوا توانایی کلی افراد مناطق مختلف جهان را برای تغذیه اشان با تهدید مواجه می‌کند» علاوه بر رخدادهای غیرطبیعی مانند خشکسالی، طوفان‌ها و سیلاب‌ها، افزایش میانگین دما و تغییرات در الگوهای بارش، به طور منفی کمیت و کیفیت رشد محصولات غذایی از قبیل محصولات غذایی اصلی گندم، برنج، و ذرت را تحت تاثیر قرار می‌دهد. تاثیر این موضوع بر تحقق حق دسترسی به غذا جدی است؛ با افزایش گرمای، تخمین زده می‌شود که ۴۵ تا ۵۵ میلیون نفر تا سال ۲۰۸۰، و با افزایش گرمای، ۶۵ تا ۷۵ میلیون نفر در معرض خطر گرسنگی قرار خواهند گرفت. (Phelan, ۲۰۱۵) اکثریت این افراد فقرا و افراد آسیب‌پذیر کشورهای در حال توسعه خواهند بود. با این وجود، کشورهای توسعه یافته نیز از این تهدید ایمن نخواهند بود. تخریب مناطق کشاورزی در اثر تغییر آب و هوا و کاهش تولید محصولات غذایی و در نتیجه کمبود غذا منجر به عدم امنیت غذایی در سطوح منطقه‌ای و جهانی خواهد شد.

نتیجه گیری

مدیریت تغییرات اقلیمی که در سطح سازمان ملل متحد به معنای مشارکت مطلوب نهادهای حاکمیتی با بخش خصوصی به منظور پیشگیری و کاهش تغییرات اقلیمی است، در نظام حقوقی ایران و بر مبنای اصل چهل و پنجم قانون اساسی به عنوان یک عمل تماما حاکمیتی و بدون مشارکت بخش خصوصی معنا شده است. این در حالی است که این شیوه مدیریتی نتوانسته است به اهداف و اصولی که مدنظر آن بوده است، دست یابد و بر طبق برآوردهایی که در قالب تحقیقات مختلف صورت گرفته است، مشخص شده است که مدیریت غیرمنسجم و نامطلوب در حوزه تغییرات اقلیمی در سطح نظام حقوقی ایران به چشم می‌خورد.

زمین تبدیل به سیاره‌ای در بحران شده، مجموعه اطلاعات ارائه شده از منابع مختلف نشان می‌دهد که دمای سطح زمین به طور فزاینده‌ای افزایش پیدا کرده است. پیامدهای ۲ درجه سانتی گراد افزایش گرمای زمین بسیار مهم است و منجر به ایجاد امواج گرمایی بلند و مداوم، افزایش سطح دریافت ناشی از افزایش گرمای اقیانوس‌ها، هم چنین ذوب شدن یخچال‌های منجمد قطبی، تغییرات کلی در الگوهای بارش که منجر به بروز سیل و خشکسالی می‌شود، و افزایش شدت و فراوانی رخدادهای غیر طبیعی مرتبط با آب و هوا می‌شود. قطع به یقین تغییرات جاری آب و هوا به سبب انتشار گازهای گلخانه‌ای ناشی از فعالیت‌های انسانی است. به منظور تعدیل و کاهش تاثیرات فعالیت‌های انسانی بر تغییرات آب و هوا باید اقدامات فوری و اساسی برای کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای صورت گیرد. استفاده از تکنولوژی‌های تغییر و انطباق تغییرات آب و هوا بسیار حیاتی است. با توجه به نقش عوامل انسانی در ایجاد تغییرات آب و هوا فوریتی بسیار ضروری و اخلاقی برای اقدامات سریع جهت کاهش و تعدیل تاثیرات مهم تغییرات آب و هوا وجود دارد؛ این نه تنها یک

موضوع صرفاً محیطی - اخلاقی نیست، بلکه یک دستورالعمل فرا اخلاقی جهت اجتناب از آسیب و تعرض به کرامت بشری است، که تغییرات آب و هوا آن را موجب خواهد شد. تغییرات آب و هوا پیامدهای وسیعی را در رابطه با حقوق بشر در پی دارد. از سطوح فردی تا سطح جمعی، تغییرات آب و هوا به طور فزاینده‌ای تأثیرات منفی را بر همه ابعاد زندگی بشر از قبیل سلامت، غذا، آب و مسکن، حق امنیت و حق صلح خواهد گذاشت. در یک سطح نظام مند، تغییرات آب و هوا، استقلال و برخورداری از یک محیط زیست ایمن را مختل خواهد کرد. نابرابری‌های موجود اجتماعی - سیاسی نیز این تأثیرات را تشدید خواهند نمود، و اکثر گروه‌های جمعیتی آسیب‌پذیر جهان تحت تأثیر پیامدهای تغییرات آب و هوا قرار خواهند گرفت. تغییرات آب و هوا حقوق بنیادین بشر و حتی فراتر از آن حقوق بشر نسل سوم را به چالش می‌کشاند. بر اساس داده‌های علم پزشکی، افزایش دما می‌تواند دارای تأثیراتی بر روی دستگاه عصبی، دستگاه گردش خون، دستگاه تنفسی، دستگاه گفتاری و... باشد. بیشترین تأثیر تغییرات اقلیمی بر روی ارتکاب جرم در زمینه جرایم خشن است و به طور کلی جرایم علیه اشخاص، بیشترین تأثیرپذیری را از تغییرات اقلیمی می‌پذیرد. با این حال، تأثیرات اقلیم بر روی ارتکاب جرم محدود به این موضوع نشده بلکه سرد شدن هوا نیز می‌تواند منتهی به افزایش برخی از جرایم شود چه آنکه در برخی مطالعات نشان داده شده است که میزان وقوع سرقت در فصل زمستان که سرمای هوا موجود است، بیشتر شده است. (کریمی، ۱۳۹۹:۲۰)

در تمامی فرهنگ‌ها سلامتی دارای یک ارزش ذاتی می‌باشد که اهمیت ویژه آن در سر تا سر جهان شناخته شده است، این ارزش در شناخت موضوع سلامتی به عنوان یکی از موارد حقوق بشر بازتاب پیدا می‌کند. برای تحقق حق بر سلامتی دولت باید اطمینان حاصل کند که الزامات مربوط به سلامتی در همه اشکال (مادی، اقتصادی، به صورت اطلاعات رسمی، و بدون هیچ گونه تبعیضی)، موجود و قابل دسترسی همگان باشند، هم چنین به لحاظ فرهنگی و اجتماعی قابل قبول و دارای سطح کیفی مناسب باشد. تأثیر تغییر آب و هوا سلامت بشر به صورت مستقیم و غیرمستقیم بسیار مهم است و به نحو غیرمتناسبی زندگی و سلامت کودکان، افراد جوان و مسن را تحت تأثیر قرار می‌دهد. با توجه به گستردگی تأثیرات تغییرات آب و هوا بر سلامت افراد، IPCC تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم آن را بر سلامتی افراد این گونه عنوان می‌کند: به صورت مستقیم، گرم شدن کره زمین توالی پدیده‌های متاثر از تغییرات آب و هوا را افزایش می‌دهد که منجر به افزایش تعداد افراد مبتلا به بیماری‌های مربوط به سلامت عمومی، معلولیت، و مرگ و میر ناشی از امواج گرمایی (هلاکت بواسطه گرما و گرمادگی)، سیلاب‌ها (مجروحیت‌ها و غرق شدگی)، طوفان‌ها (مجروحیت‌ها)، خشکسالی و حریق می‌شود. به صورت غیر مستقیم، تغییرات آب و هوا نیز تأثیرات فراوانی را بر سلامت افراد هم از طریق اکوسیستم و هم از طریق فعالیت‌های انسانی خواهد گذاشت. افزایش دما و تغییر در الگوهای بارش مناطق قابل سکونت حشرات را تغییر خواهد داد و منجر به شیوع مالاریا و تب دنگی خواهد شد. اینطور پیش بینی می‌شود که بیماری‌های مرتبط با آب با افزایش دما و افزایش بارش بالاتر رود پیش بینی می‌شود که تغییر الگوی بارش در برخی مناطق جغرافیایی و افزایش و تواتر آن تأثیرات عکس بر کیفیت آب‌های جاری و زیر زمینی داشته باشد و منجر به آلودگی منابع آب و هم چنین افزایش احتمالی خطر بیماری‌های قابل انتقال از طریق آب شود، بر خلاف این در برخی نقاط جغرافیایی دیگر خشکالی فزاینده به طور مستقیم دسترسی به آب سالم را تحت تأثیر قرار خواهد داد.

آب یک عنصر اساسی برای زندگی بشر است. عدم وجود آب قابل شرب به طور مستقیم منجر به ابتلاع به بیماری‌ها و امراض و مرگ می‌شود حق بشر برای دسترسی به آب و بهداشت به حقی قطعی است و در سطح جهانی نیز در سال ۲۰۱۰ توسط مجمع عمومی سازمان ملل متحد به رسمیت شناخته شده است حق به دسترسی به آب و بهداشت بدین معنی است که هر کسی بدون هیچ تبعیضی حق دسترسی به آب و بهداشت را دارد بنحوی که به لحاظ اجتماعی و فرهنگی قابل قبول و به لحاظ فیزیکی در دسترس افراد باشد و بدون هیچ تبعیضی نیز فراهم آید.

تغییرات آب و هوا به شدت تحقق حق دسترسی به آب و بهداشت را تهدید می‌کند. این تغییرات تأثیرات فراوانی را بر

سیستم‌های هیدرولوژیکی دارد که کمیت و کیفیت آن و امنیت تسهیلات بهداشتی را تحت تاثیر قرار می‌دهد، داشته است. پیامدهای پیش بینی شده از تغییرات آب و هوا در این رابطه شامل جریان‌های ناشی از ذوب شدن برف و یخ، تغییر در میزان بارش، خشکسالی، سیلاب می‌باشند و تخریب ساختارهای مرتبط با آب و بهداشت بواسطه پدیده‌های غیرطبیعی مرتبط با آب و هوا به دسترسی مناسب به آب سالم تاثیر می‌گذارد

«حق همه افراد برای داشتن استاندارد مناسب زندگی برای خانواده‌هایشان دسترسی به غذای مناسب می‌باشد»، «حق اولیه و اساسی هر فرد رهایی از گرسنگی می‌باشد». بنابراین دولت‌ها موظف به اقدام در رابطه با افراد محروم از غذای مناسب، و حصول اطمینان از دسترسی آن‌ها به غذای کافی می‌باشند.

تنها راه حلی که می‌توان برای برون رفت از تغییرات شدید اقلیمی در دنیا انجام داد و از بحران‌های خشکسالی بیرون رفت، ایجاد طرح‌های اصولی و برنامه ریزی شده در کشور و حتی دنیا خواهد بود. تصفیه فاضلاب‌های شهری برای مصارف کشاورزی جهت جبران آب و شیرین‌سازی آب شور دریاها نمونه‌ای از این طرح‌ها است که هم اکنون در بخش‌هایی از ایران در حال انجام است. همچنین در مقیاس بزرگتر کشورهای بزرگ می‌تواند برخی طرح‌های صنعتی خود را کاهش دهند. در همین راستا رهبران جهان در یک اجلاس تصویب کردند که تا سال ۲۰۵۰ خالص رد پای کربن تولیدی خود را به صفر برساند تا حدالامکان از انتشار گازهای گلخانه‌ای و ورود آن به اتمسفر جلوگیری کنند.

سازگاری با تغییر اقلیم و تسکین آن دو رویکرد اساسی در مواجهه با پدیده تغییر اقلیم هستند. این دو رویکرد و راهکارهای مرتبط باید در تلفیق با یکدیگر و با جامع نگرینهای الزم مورد استفاده قرار گیرند. انتشار گازهای گلخانه‌ای حاصل از فعالیت‌های انسان (کشاورزی، صنعت، خدمات، و...) از شاخص‌های توسعه پایدار، توجه به محیط زیست، و اقتصاد سبز می‌باشند که نقش مهمی در تسکین تغییر اقلیم دارند. براساس منابع علمی سهم بخش کشاورزی در تولید گازهای گلخانه‌ای حدود ۱۴ درصد است. بنابراین توجه کافی و سرمایه‌گذاری لازم برای تسکین تغییر اقلیم در بخش‌های کشاورزی و تولید غذا حایز اهمیت است. فعالیت‌های مناسب و پیشگیرانه برای تسکین تغییر اقلیم در حوزه کشاورزی و تامین غذا شامل کاهش انتشار گازهای دی اکسیدکربن، متان، اکسید نیتروژن، و ترسیب کربن در خاک می‌باشد. مولفه‌های مذکور می‌تواند در بخش‌ها و فعالیت‌های مرتبط با کاربری اراضی؛ مدیریت پوشش گیاهی و تهیه زمین؛ سیاست‌های مدیریت آب در کشاورزی فاریاب؛ کشاورزی حفاظتی و بازگشت بقایای گیاهی به خاک؛ و زهکشی اراضی تجلی یابد. در خصوص تسکین تغییر اقلیم، اقتصاد سبز و محیط زیست، درقوانین و اسناد بالادستی نظیر برنامه‌های پنجم و ششم توسعه کشور، توجه نسبتاً مطلوبی شده است. اما میزان تحقق برنامه‌ها و ارزیابی عملکرد در این زمینه‌ها نیاز به بررسی و تحقیق بیشتری دارد. الحاق کشور ایران به پروتکل کاهش گازهای گلخانه‌ای، موسوم به پروتکل پاریس، بحث چالشی است که علیرغم موافقت اصولی دولت و مجلس شورای اسلامی با آن، هنوز موضوع در کشور به تصویب نهایی نرسیده است.

پیشنهادها

۱- یکی از ضعف‌های اصلی در زمینه مدیریت تغییرات اقلیمی و تاثیر آن بر ارتکاب جرایم از بعد پیشگیرانه آن است که بایستی در برنامه ریزی‌های کلان ناظر بر کنترل جرایم، همراستا با توجه به عوامل اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی به عوامل تغییرات اقلیمی نیز در وقوع جرایم توجه گردد. به نظر می‌رسد که کارگروه‌های تخصصی هم در سطح قوه مجریه، هم در سطح قوه قضاییه و هم در سطح قوه مقننه تشکیل گردد تا به بررسی ضعف‌ها و چالش‌های مدیریت تغییرات اقلیمی و نقش آن در ارتکاب جرایم پرداخته شود.

۲- یکی دیگر از پیشنهادها در این زمینه، آن است که تاثیرات بلندمدت تغییرات اقلیمی در ارتکاب جرایم مورد توجه قرار بگیرد. عمده تحقیقاتی که در حوزه تاثیرات تغییرات اقلیمی بر ارتکاب جرایم موردنظر بوده است، تاثیرات کوتاه مدت را مدنظر قرار داده است. لذا پیشنهاد می‌گردد که تاثیرات بلندمدت ناظر بر تغییرات اقلیمی در ارتکاب جرایم در نظام حقوقی ایران مورد توجه قرار بگیرد.

۳- مدیریت تغییرات اقلیمی و تاثیر آن بر ارتکاب جرایم عمدتاً متوجه افزایش دما بوده و کمتر متوجه کاهش دما و سرما و تاثیر آن بر ارتکاب جرم است. به عبارت دیگر، با کاهش دما وقوع برخی جرایم از جمله سرقت و جرایم علیه اموال شدت پیدا می‌کند در حالی که با افزایش دما، وقوع برخی از جرایم دیگر از جمله جرایم علیه اشخاص تشدید می‌گردد. بنابراین، در سیاست‌گذاری‌های میان مدت و بلندمدت ناظر بر تغییرات اقلیمی، این موارد بایستی مورد توجه قرار بگیرد.

منابع

برنا، رضا و دیگران (۱۳۹۴): بررسی تاثیر عناصر اقلیمی بر میزان جرایم در استان خوزستان، پژوهشنامه جغرافیای انتظامی، سال سوم، شماره یازدهم.

بیابانی، غلامحسین و شهبازی، مهدی (۱۳۹۸): جرایم محیط زیست؛ جرم فراملی و منازعه خشونت آمیز، فصلنامه مطالعات بین المللی پلیس، دوره دهم، شماره ۲۹.

حاج زاده، هادی (۱۳۹۹): تحلیلی بر الزامات حقوقی مقابله با تغییرات اقلیمی از منظر معاهدات بین المللی و قوانین داخلی، نشریه پژوهش‌های تغییرات آب و هوایی، سال اول، شماره مسلسل دوم.

حبیبی، محمد (۱۳۹۴) «حقوق مالکیت فکری و حقوق بشر تعامل‌ها و تعارض‌ها»، قم، انتشارات دانشگاه مفید.

رضایی، پرویز و دیگران (۱۳۹۱): بررسی رابطه بین تغییر عناصر اقلیمی و میزان جرم و جنایت مطالعه موردی: شهرستان‌های رشت و بندرانزلی، فصلنامه جغرافیای طبیعی، سال پنجم، شماره ۱۶.

رضوی فرد، بهزاد و صفائی آتشگاه، حامد (۱۴۰۰): مطالعه جرم شناختی تحولات بزهکاری در پرتو بحران اقلیمی، فصلنامه آموزه‌های حقوق کیفری، دانشگاه علوم اسلامی رضوی، دوره هجدهم، شماره ۲۲.

صادقی، محسن (۱۳۸۸) «حمایت از ابداعات دارویی و الحاق به سازمان جهانی تجارت»، تهران، نشر میزان.

کریمی، صادق (۱۳۹۹): بازکاوی پیامدها و شیوه‌های مدیریت تغییرات اقلیمی (نمونه موردی: حوضه آبریز مرکزی ایران)، نشریه تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی، سال بیستم، شماره ۵۹.

نمایندگی تام الاختیار تجاری جمهوری اسلامی ایران، (۱۳۸۵) «سازمان جهانی تجارت، ساختار، قواعد و موافقت نامه‌ها»، تهران، شرکت چاپ و نشر بازرگانی.

Alexandra L Phelan, "Climate Change and Human Rights: Intellectual Property Challenges and Opportunities", 22 Sep. 2015, Australian National University College of Law, Electronic copy available at: <http://ssrn.com/abstract=2702150>.

Aramesh, Kiarash and Magill, Gerard, (2017) "The Urgency of Climate Change: Pivotal Perspectives", Cambridge Scholars Publishing.

Climate Change, Technology Transfer and Intellectual Property Rights International Centre for Trade and Sustainable Development, June 18–20, 2008, Trade and Climate Change Seminar Copenhagen, Denmark, Electronic copy available at: https://www.iisd.org/pdf/2008/cph_trade_climate_tech_transfer_ipr.pdf.

Harp, Ryan and Karnauskas, Kristopher, "Global Warming to Increase Violent Crimes in the United States", Environmental Research Letters, Volume 15, Number 3.

Kavita Kapur, (2011) "Climate Change, Intellectual Property, and the Scope of Human Rights Obligations" Sustainable Development Law & Policy, Volume 11, Electronic copy available at: digitalcommons.wcl.american.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1471&context=sdlp.

Martin Khor, (2012) "Climate Change, Technology And Intellectual Property Rights: Context And Recent Negotiations, South Centre Research Paper, Electronic copy available at: <https://www.southcentre.int/wp.. /RP45-Climate-Change-Technology-and-IP-EN.pdf>.

Monica Ștefănescu & Constantin Vică, (2012) "Climate Change, Intellectual Property, and Global Justice", 2012, Public Reason 4(1-2), University of Bucharest, Electronic copy available at: www.publicreason.ro/pdfa/69.

Nurse, Angus, (2015) "An Introduction to Green Criminology and Environmental Justice", SAGE.

R. Chapman,(2002)“The Human Rights Implications of Intellectual Property Protection”,
Journal of International Economic Law, Electronic copy available at: <http://jiel.oxfordjournals.org/content/5/4/861.fulltext>.

Ranson, Matthew ,(“ Crime , Weather and Climate Change “ , M-RCBG Associate Working Paper No. 8.